

REHBERLİKLE BU AY

MEV

ÖZEL AVNİ AKYOL LİSESİ
ÖZEL İZMİR FEN LİSESİ

YAYINIDIR

KASIM
2007

MEV
ÖZEL AVNİ AKYOL LİSESİ

MEV
ÖZEL İZMİR FEN LİSESİ

SENİ ANLIYORUZ.

REHBERLİK SERVİSİ ETKİNLİKLERİ

Öğretmen Gelişim Seminerlerimiz

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servisi çalışanları Tülay YAZGAN, Nazan ERYÜREK ve Özlem KURT tarafından 10-14 Eylül 2007 tarihleri arasında MEV Özel Avni Akyol Lisesi ve MEV Özel İzmir Fen Lisesi öğretmenlerine 7 oturumda "İLETİŞİM" konulu grup çalışması gerçekleştirildi.

Öğretmenlerimiz bu çalışmada "İletişim nedir?" "İletişim engelleri nelerdir?" "Doğru İletişim yolları" "Grupta kendini doğru ifade edebilme" "Transaksiyonel analiz" "Beden dili" "Ben sen iletişimi" konularında grup çalışmasında yaparak yaşayarak öğrenmeler gerçekleştirdiler.

Veli İletişim Seminerlerimiz

İletişim, birlikte yaşayan ya da çalışan herhangi bir grup insanın 2 kişi de olsa 2000 kişi de olsa- başarılı olması için gerekli temel unsurdur. Birbirini anlayabilmenin temelidir ve işbirliği yapabilmek için köprü vazifesi görür. Anne-baba olarak çocuğumuzla iyi iletişim, eşimizle iyi iletişim, işimizde çalıştığımız kişilerle iyi iletişim. İletişim nerede başlar? İyi bir iletişimci olmak için gereken beceriler nelerdir?

İletişim sadece güzel konuşmaktan mı ibarettir, yoksa insana özgü bu yaşam becerisinin daha derin gizleri var mıdır?

Bu soruların yanıtını velilerimizle birlikte bulabilmek için kasım ayının her haftası Perşembe ve Cuma günleri "İletişim" başlıklı seminer düzenledik.

5 ayrı oturumda süren seminerlerimizde aşağıda yer alan program doğrultusunda iletişim becerilerimizi geliştirmeye çalışacağız.

SEMİNER PROGRAMI

OTURUM 1

Tanışma ve iletişimi tanımlama

AMAÇ: İletişimi tanımlamak, iletişim çalışmalarını sınıflandırmak ve iyi bir iletişimin nasıl yapılması gerektiğini anlamak.

OTURUM 2

Grupta tartışma ve grup karar alma

AMAÇ: Grup içinde düşünceleri ifade edebilme ve iletişimde farklı davranışları kişilerin duygularını anlayabilme.

OTURUM 3

İletişim hataları ve sen dili, ben dili

AMAÇ: İletişimde yapılan hatalar üzerinde durma, iletişimde kullandığımız sen ben dili, iletişimi kolaylaştıran etkenler hakkında bilgi sahibi olma.

OTURUM 4

Bir iletişim analizi

AMAÇ: Transaksiyonel Analiz açısından iletişim analizi konusunda açıklama yapma ve anne-baba yetişkin ve çocuk benlik durumları ile ilgili bilgi verme. Grupta konuşma zorluğu çeken katılımcıların, küçük grup tartışmaları yaparak konuşmaya cesaretlendirilmeleri.

OTURUM 5

Yüz ifadesi ve beden dili

AMAÇ: Yüz ifadesinin ve beden dilinin iletişimdeki önemi üzerinde durulacak ve bununla ilgili uygulamalar yapılacaktır. Genbildirimin iletişimdeki önemini vurgulamak

Demokrasi Eğitimi Ve Okul Meclisleri Projesi

Öğrencilerimizde yerleşik bir demokrasi kültürünün oluşturulması, hoşgörü ve çoğulculuk bilincinin geliştirilmesi, kendi kültürünü özümsemiş, milli ve manevi değerlere bağlı, evrensel değerleri benimseyen nesillerin yetiştirilmesi; öğrencilere seçme, seçilme ve oy kullanma kültürünün kazandırılması; katılımcı olma, iletişim kurabilme, demokratik liderliği benimseyebilme ve kamuoyu oluşturabilme becerilerinin kazandırılması amacıyla okulumuzda DEMOKRASİ EĞİTİMİ Ve OKUL ÖĞRENCİ MECLİSLERİ PROJESİ uygulanmaktadır.

Bu kapsamda öğrencilerimiz 23.10.2007 tarihinde sandık başına giderek kendilerini temsil edecek öğrenci temsilcilerini seçtiler.

MEV Özel Avni Akyol Lisesi Okul Öğrenci Meclisi'ni temsil etme yetkisi Grup PARLEMETO'NUN (BAŞKAN: ONURCAN BÖKE, B. YARD: CENGİZHAN ÖZCAN, YAZMAN: SELİMCAN BİNİCİ, YAZMAN: İRİS ERTÜRK) oldu.

MEV Özel İzmir Fen Lisesi Okul Öğrenci Meclisi'ni temsil etme yetkisi ise grup F.B.E.M'nin (BAŞKAN: FIRAT DALBEYLER, B. YARD: BOTAN ÇETİNER, YAZMAN: MELİK ÇİFTÇİ, YAZMAN: EFE ÖNELÇİN) oldu.

Okul Öğrenci Meclisi Neyi Amaçlar?

Öğrenci yönetimine ve faaliyetlerine tüm öğrencilerin katılmalarını sağlayarak, tüm okul yaşamını zenginleştirmeyi amaçlar. Okulun işleyişi içinde yer alarak öğrenciler ile okul yönetimi arasındaki köprünün kurulmasına önderlik eder.

Öğrenci Meclisi, öğrenciler arasında ortak istek ve irade sağlayarak, okulun kalitesini yükseltir. Okul yönetimine her türlü etkinlikte yardımcı olur ve her tür etkinliğe yönelik öğrencilerin ilgisini uyandırmakta görev alır. Yeni gelen öğrencilere, oryantasyon hizmeti sunar. Günlük işleyişlerde görev alır. Okul Öğrenci Meclisi; öğrencilerin, okulu bir bütün olarak algılamalarını sağlayarak "Okul Ruhunu" nun yaratılmasında da yardımcı olur.

Bütün bu süreç, öğrencilerimizin sosyalleşmesine yardımcı olurken, Okul Öğrenci Meclisi sayesinde öğrenciyi dinleyen bir okul yaratmak sorunları azaltırken, küçük sorunlarında çözümünü kolaylaştırmaktadır.

Gönüllülük ilkesi ile, bu çalışmada yer alan tüm öğrencilerimize bir kez daha teşekkür ederiz.

MECLİS TEMSİLCİLERİ

Alican İper 9/A, Çağlar Özden 9/B, Kerem Tekkaan9/C, Zeynep Aktan9/D, Ata Yaşar Paykoç9/E, Kahraman Kapıdere10/A, Ömer Zeki Doğusoy10/B, Elif Moroğlu10/C, Deniz Aksel10/D, Kadircan Yörük10/E, Yiğit Cantekin10/F, Koray Tarman10/G, Alev Ayten X/A, Berk Gün XI/A, Pelin Caran Xı/B, Onurcan Böke (Başkan) XI/C, Aslı Aydoğan XI/D, Cengizhan Özcan Xi/E, Efe Çağlaroğlu XI/F, Oğul Selimcan Binici11/A, Burak Şimşek11/B, Ömercan Saroğlu11/C, İns Ertürk11/D, Alper Kasuto11/E, Cansu Güngör11/F

MEV ÖZEL İZMİR FEN LİSESİ ÖĞRENCİ MECLİS TEMSİLCİLERİ

Mert Budak Solakoğlu F9/A, Olgaç Adakçı F9/B, H. Melik Çiftçi F10/A, Ezgi Kuru F10/B, Fırat Dalbeyler (Başkan) F3/A, Efe Önelçin F11/A, Botan Çetiner F11/B

Rehberlik Servisi İletişim Bilgileri

Tülay YAZGAN

Koordinatör Psikolojik Danışman
Kurum içi Tel: 0 232 234 28 88-189
Elektronik İlet: tyazgan@mevizmirokullari.k12.tr

Nazan ERYÜREK

Psikolojik Danışman
Kurum içi Tel: 0 232 234 28 88 - 208
Elektronik İlet: nazan@avniakyol.k12.tr

Özlem KURT

Psikolojik Danışman
Kurum içi Tel: 0 232 234 28 88 - 185
Elektronik İlet: ozlem@avniakyol.k12.tr

İMTİYAZ SAHİBİ

MEV Özel Avni Akyol Lisesi Adına
Okul Müdürü Ceyda Önal

YAYIN SORUMLUSU

Elbin ERTUNÇ DİNÇ
Basın - Halkla İlişkiler Müdürü

EDITÖRLER

Tülay YAZGAN - Nazan ERYÜREK - Özlem KURT

GRAFİK TASARIM VE BASKI

Sba
ADVERTISING

Şair Eşref Bulv. Karahmetoğlu İş Merkezi
No: 22 D: 405 Çankaya - İZMİR
www.sbareklamcilik.com

YAZIŞMA ADRESİ

Müzeyyen Senar Cad. No:71 35310 Güzelbahçe - İzmir
Telefon: 0 232 234 28 88 (Pbx) Faks: 0232 234 29 30
www.mevizmirokullari.k12.tr iletisim@mevizmirokullari.k12.tr

Yapılan araştırmalar ebeveyn tutumlarının çocukların okul başarısını önemli ölçüde etkilediğini gösteriyor. ACABA ÇOCUĞUM OKULDA BAŞARILI OLACAK MI?

Tülay Yazgan
Koor. Psikolojik Danışman

Okul Başarısı/Başarısızlığında Aileye Bağlı Nedenler:

Başarılı öğrencilerin ebeveynlerinin çocuklarını, özel bir kişilik yapısına sahip olmaları, kendi kararlarını vermeleri ve bir yetişkin gibi davranmaları şeklinde yönlendirdikleri belirlenmiştir.

Başarısız öğrencilerin ebeveynleri ise çocuklarını kişisel hakkını korumak ve var olan yeteneklerini geliştirmek üzere yönlendirmektedir.

Başarılı çocukların annelerinin başarısız çocukların annelerinden daha fazla kontrol edici oldukları görülmektedir. Bu kontrol, gücün otoriter bir şekilde kullanılmasından çok kontrol şeklindeki otoritenin oluşmasıdır. Bu anneler daha sosyal, sınırlamadan kontrol edici, akıl yürütücü ve yerine göre ödüllendirici bir yapıya sahiptirler.

Anne babası boşanmış veya mutsuz bir evliliği olan ailelerden gelen çocukların, mutlu bir evliliği olan aile çocuklarına oranla daha düşük başarı gösterdikleri görülmektedir.

Aileleri tarafından yüksek düzeyde kabul gören ve desteklenen öğrenciler, kabul görmeyen, sürekli eleştirilen ve yeterli kadar desteklenmeyen öğrencilere oranla daha yüksek başarı motivasyonuna sahiptirler.

Anne babanın, kendi hayatlarındaki sıkıntılarının dolaylı eleştirel ve sabırsız olması, çocuğun hatalarını tolere edememesi, baskı tutumu, çocuğu zorlamaları, çocuğun iyi yanlarından ziyade yetersiz yanlarına yoğunlaşması, çocukta kendine güvensizliğe ve kaygıya bu da başarısızlığa yol açmaktadır.

Anne babalardaki çocuğum ya başarısız olursa kaygısı, başarısızlık var olmadan hatta daha çocuk okula başlamadan önce de görülür ve bazen tüm okul yaşamı boyunca sürer. Çocuğa da bulaşan bu kaygı çocuğun gerçek performansını ortaya koymasını engelleyerek başarısızlığa sebep olur.

Okullar açıldı...

Kimi çocuklar sevinçten çılgın atı. Kimileri ise ağlamaya başladı.

Rehberlikte Bu Ay bülteni elinize ulaştığında artık çoğunuz uyum sürecini atlamış olacaksınız. Bunun yerini bir başka kaygı almaya başlayacak "çocuğum okulda başarılı olacak mı?"

Okulda başarı nedir? Başarısızlık nedir? İsterseniz bu kavramları tanımlayarak başlayalım.

Okul başarısı öğrencinin bulunduğu okul, sınıf ve derse göre belirlenmiş sonuçlara ulaşmada göstermiş olduğu ilerlemelerdir. Ancak çağdaş anlamda başarı kavramının akademik başarı ile sınırlanmayacağı, bilgi ve beceri gibi bilişsel davranışlar kadar, ilgiler, kişilik özellikleri ve tutumlar gibi bilişsel olmayan davranışları

da içerdiği görülmektedir.

Başarısızlık kavramı ise daha çok çocuğun ya da gencin uzun süreli, (bir eğitim öğretim döneminden daha uzun süre) hemen her dersten, gelişim düzeyinin ve yeteneklerinin altında başarı göstermesi ve bu başarısızlığı bir türlü telafi edememesi durumu olarak kabul edilmektedir.

Başarı ve başarısızlığın birçok nedeni vardır. Ben bu sayıda sizlere "ailenin, çocuğun okul başarısına etkisi" konusunda yapılan bir araştırmanın sonuçlarından örnekler vermek istiyorum. Bu paylaşım sonucunda yapacağımız davranış değişiklikleri çocuğunuzun okul başarısına olumlu yönde katkıda bulunacağı inancındayım.

Çocuk üzerine gerçekçi olmayan beklentiler ve çocuğa güven duymama önemli bir nedendir. Ebeveynlerin çocuğun potansiyelinin üzerinde olan beklentilerini çocuklara yansıtmaları çocukta kaygı ve başarısız olma korkusu geliştirir. Çocuktan başarılı olması konusunda çok fazla beklenti içinde olmak, onun kişilik değerinin sadece başarıyla değerlendirilmesi anlamına geldiği için, değerini anne babasının gözünde başarılı olmaya bağlanması çocukta kaygı yaratmaktadır. Başarıda en önemli engellerden biri olan kaygı veya korku böylece ailede yaratılmış olur.

Anne babanın zamanı etkili kullanma, okuma, sorumluluklarını yerine getirme konularında olumsuz model olup, bir taraftan çocuğun çok fazla televizyon izlemesine, gezmesine kızarken diğer taraftan zamanlarını hep bu şekilde geçirmeleri. İyi niyetle sunulan bilgisayar, TV oyunları gibi teknolojik olanakların kullanımına sınır getirilmemesi sonucu çocukta bağımlılık yaratması, Ödül verme yöntemini doğru kullanamamaya çocuğun, başarıyı başlı başına bir ödül olarak görmesinin engellenmesi,

Çocuğun ders çalışmaktan başka sorumluluğu yokmuş gibi davranarak aslında gelişimi için gerekli olan arkadaşlarıyla oyun oynama, sportif faaliyetlere katılma, resim yapma, müzik dinleme, yetişkinlerle vakit geçirme gibi etkinliklerin anne baba tarafından gereksiz görülmesi hatta çocuğa bunları gerçekleştirmesi için izin verilmemesi.

Başarıyla benlik saygısı etkileşim içindedir. Bengiliğin olumlu ya da olumsuz gelişimi anne baba tutumlarıyla doğrudan ilgilidir.

Kişiliğin öznel yanı, insanın özellik, yetenek, ideal ve değer yargıları gibi konularda kendisine ilişkin görüşlerinin dinamik örüntüsü benlik tasarımı olarak adlandırılır. Ebeveynlerin yansıttıkları değer ve davranışlarla çocukta benlik kavramı oluşur. Benliğin olumlu veya olumsuz gelişiminde ana babanın çocukla olan ilişki ve yaklaşımları oldukça önemlidir. Başarıyla benlik saygısı etkileşim içerisindedir. Öğrenme etkinliklerine bireyin katılımını engelleyen düşük benlik saygısı sonuçta düşük performansa yol açar.

Benliğe saygı ile başarı arasındaki ilişki incelendiğinde yeteneği ölçüsünde başarı göstermeyen erkek öğrencilerin başarılı erkek arkadaşlarına kıyasla daha olumsuz benlik tasarımına sahip oldukları bulunmuştur. Ebeveynin kabul ve reddedişleriyle zeka ve akademik başarı ve benlik kavramı arasındaki ilişkiye bakılmış, babasını "reddediyor" diye algılayan çocukların akademik zekasının ve benlik kavramının olumsuz yönde etkilendiği görülmüştür.

Araştırma bulgularına göre aile içindeki disiplinin de okul başarısında önemli bir etken olduğu kanıtlanmıştır. Başarısız gruptaki çocukların %30'u bedensel cezalara çarpılırken başarılı grupta bu oranın %16'ya düştüğü görülmektedir. Buna göre aile içindeki ilgi ve sevginin okul başarısını etkileyen önemli bir faktör olduğu, başarısız gruptaki çocukların daha çok kardeşlerinin sevildiğini ileri sürerken, başarılı gruptaki çocuklar kendilerinin de kardeşleri kadar sevildiğini ifade etmişlerdir.

Ölçülülük ve kısıtlılığa yol açan ebeveyn davranışları çocukta kendine güven duygusunun gelişimini

engeller. Güven duygusu, kişinin kendini onaylama ya da onaylamama tavırını ve ne ölçüde yetenekli, başarılı ve değerli olduğuna dair kişinin inancını yansıtır. Kendine güvenen çocuklar kararlı, bağımsız ve zihinsel fonksiyonlarda okul başarısını doğrudan etkilediği ve başarısız öğrenciler arasında istismarı daha fazla olduğu görülmektedir.

Aile bireylerinden birini hastalanması veya ölmesi, ana babanın ayrılması, yeni kardeşin doğması gibi değişiklikler başarı üzerinde etkili olabilmektedir.

Gencin anne babasına karşı duyduğu, ancak doğrudan ifade edemediği kızgınlığı anne baba otoritesini reddetmek için kullanarak başarısız olması ve bu yolla anne babasından intikam almaya çalışması başarısızlığın nedenlerinden biri olabilmektedir. Ailenin tutumu gerçekte çocuğun algıladığı biçimde olmayabilir. Arzulanan başarıyı gösteremeyen genç aile otoritesinin bu doğrultuda algılayabilir.

"Ebeveyn olarak çocuğunuzun potansiyelinin üzerindeki beklentileriniz çocuğunuzun kaygılarını körükler ve başarısız olma korkusunu geliştirir."

Bazı anne babalar ilk çocukluktan itibaren çocuklarında zeka belirtisi ararlar. Her gülümseme, her davranış, her düşünce, her soru onlar için zeka belirtisidir. Daha sonra çocuklarına bunları sergiletmeye başlarlar. En küçük bir hataya bile müdahale ederler. Alınan notlar, sıralamadaki düşüş, öğretmenlerin uyarısı ana babaların şiddetli tepkilerine yol açar. Bunun çocuk için zararlı olabileceğini akıllarından geçirmezler.

Gelecekteki engelleri bir türlü düşüncelerinden silemezler ve çocuklarını bunlardan haberdar etme gereğini duyarlar. "İyi çalışmıyorsun, böyle giderse sefalet içinde yaşayacaksın", "hayatını kurtarmazsan ömür boyu pişmanlık çekersin" gibi yoğun endişe dolu konuşmalarla çocuklarının duygusal dengelerini bozabilmektedirler. Önlardaki bu karamsarlık çocukları

da olumsuz etkiler. Başarısızlık duygusu anne babaların çocukların güçlüklerine doğrudan katılmalarına neden olur. Çocuklarının her ödeviyle ilgilenerek kontrol ederek, adım adım izleyerek yardım ettiklerini zannederler.

Anne babanın okula karşı tutumları çocuğu etkilemektedir. Bazı anne balar öğretmen ve okula karşı olumsuz tutum takınırlar. Bu durum benzer tutumları bir süre sonra çocuğunda geliştirmesine yol açar. Bazı anne babalar ise çocuklarının okul başarılarını pek önemsemedikleri için az ödüllendirirler. Ailenin okul başarısına karşı gösterdiği ilginin yetersizliği ile okul başarısızlığı sorunları arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır.

Okul başarısını etkileyen en önemli faktörlerden biri de çocuğun sorumluluk almaya ve başladığı işi bitirmeye alışmasıdır. Bu hemen gelişen bir durum değildir. Bebeklikten itibaren gelişen ve anne babanın kazandırdığı bir süreçtir. Eğer anne baba bu duyguyu kazandırmak için fırsatlar yaratmamışsa ve okul zamanı geldiğinde derslerinin sorumluluğunu almasını istiyorsa bu konuda bir sorun yaşamaları ihtimali kuvvetlidir.

Sevgiyle kalın.

OKULLARDAKİ KORKU TÜNELİ: MATEMATİK

Anne babalar matematik dersi konusundaki kendi olumsuz deneyimlerini çocuklarıyla paylaşırken farkında olmadan çocuklarının matematikten korkması için ilk tohumları da atmış oluyorlar.

Nazan ERYÜREK
Psikolojik Danışman

Her ülkede, her düzeydeki okulda, matematik öğretiminin gerekliliği hemen hemen tartışılmaz bir kanı olarak yerleşmiştir. Hatta denilebilir ki, bir ulusun eğitim dizgisinde matematiğe ayrılan yer, o ulusun kendi dilini öğretmek için ayrılan yere eşdeğerdir. Toplumun büyük bir kesimi bu görüşün doğruluğunu savunsa da, nedenleri sorulduğunda açıklama yapma konusunda güçlük çektikleri görülmektedir. Bu nedenle ortaöğretim matematiğinin genel amaçlarına kısaca değinmekte fayda olduğu düşüncesindeyim.

Matematiğin genel amaçları kısaca; çeşitli kültür ve meslek dallarına ayrılacak öğrencilere, ileride kendilerine gerekli olacak matematik kültürünün verilmesi; ispat kavramının algılanması; soyut kavramların ve soyut düşünce yapısının oluşturulması; günlük hayatlarında karşılaşılan problemlerin çözümünde matematiksel düşünce yapısını kullanma alışkanlığının edindirilmesi; yine problem çözümlerinde analiz, sentez, tümevarım ve tümdengelim, özelleştirme ve genelleştirme yollarını kullanma alışkanlığını oluşturma sürecinde öğrencide matematiğe karşı ilgi uyandırma; olumlu tutum geliştirme, inceleme ve araştırma sırasında önyargısız ve tarafsız olabilmek isteği uyandırma; bilginin

yayılması şeklinde istek yaratma olarak özetlenebilir.

Matematiğin genel amaçları size çok sert gelmiş olabilir ama matematik aslında sevinç dolu bir şeydir. Matematik deli insanların çocuklara gıcıklık olsun diye uydurduğu bir şey değil, hayatın kendisidir. Çünkü "BİLMEK" korkuyu azaltır.

Matematik deli insanların çocuklara gıcıklık olsun diye uydurduğu bir şey değil, hayatın kendisidir. Çünkü "BİLMEK" korkuyu azaltır.

Nereden gelir bu matematik korkusu?

Bir senaryo hayal edelim, baba okula başlayacak olan çocuğu ile konuşur; "Okula yeni başlıyorsun... ben de senin gibi okula giderken matematikten hep çekinir ve zorlanırdım. Dikkatli olmalısın matematik zordur." Baba kalbindeki duyguları ve beynindeki düşünceleri çocuğuna bir şarkı gibi mırıldanırken, çocuğunun matematikten korkması ile ilgili ilk tohumları attığının farkında değildir elbette.

Biz Psikolojik Danışmanlar bu tür ilginç senaryolara şahit oluyoruz. Bir diğer senaryo da şöyle gelişebiliyor. Bir çocuk düşünün bütün dersleri iyi sadece matematiğinin zayıf olduğu bir karneyi babasına gösteriyor ve baba yine aynı şarkıyı mırıldanıyor.

"Matematik hayattır!!! Matematik zayıf olduktan sonra diğer derslerin iyi olması hiçbir anlam ifade etmez."

Evet matematik hayattır ve hayatın içindedir ancak sunum biçimi yanlıştır. Matematiğin günlük yaşamın bir parçası olduğunun göstergeleri vardır. Bunların başında okul öncesi çocuklarının legolarını büyüklük ya da küçüklüklerine göre ayırarak istedikleri uzunlukta trenler ya da istedikleri yükseklikte binalar yapmayı başarmaları gelir. Kutuda kaç kurabiye kaldığını kestirebilmeleri, bir kitabı taşımının bir sandalyeyi taşımaktan daha kolay olduğunu algılayabilmeleri zaten matematiği kavrayabildiklerini gösterir bize.

Çocuk sayı saymayı öğrenmeden önce "ilk, son, büyük, daha büyük, az, çok" gibi kavramları içgüdüleri ile öğrenir. Eğer bu tür olayları çocuğunuza doğru bir şekilde aktarabilirseniz, matematiğe karşı olumsuz duygu geliştirmesini engellersiniz.

Matematik öğrenmek tıpkı bir merdivene tırmanmaya benzer. Merdivene çıkarken her basamağı kullanmak bu işi basitleştirir. Ancak merdivenin basamaklarını ikişer üçer çıkmaya çalışmak tökezlemeye ve başlanılan noktaya geri dönmeye neden olur.

Matematiği kavramakta zorlanan çocukların çoğuna baktığımızda sorunun matematik zekasına sahip olup olmamakta yatmadığını görüyoruz. Aslında sorun, çocuğun başlangıçta matematikle ilgili bazı temel kavramları anlayamamış olmasından kaynaklanmaktadır. **Matematik öğrenmek tıpkı bir merdivene tırmanmaya benzer. Merdivene çıkarken her basamağı kullanmak bu işi basitleştirir. Ancak merdivenin basamaklarını ikişer üçer çıkmaya çalışmak tökezlemeye ve başlanılan noktaya geri dönmeye neden olur.** Matematiksel düşünme basamaklı geliştiğinden, sıralı öğrenme önemlidir; çünkü, bir sonraki aşama öncekinin üstüne biner.

Matematiği kavramakta zorlanmanın bir diğer nedeni de matematiğe karşı halk arasında geliştirilmiş bazı önyargılardır. Örneğin, "Erkekler matematikte kadınlardan daha iyidir.", "parmaklarla hesap yapmak kötüdür", "problem çözümünde tek bir doğru yol vardır.", "bazı insanlarda matematik kafası vardır. Bazılarında yoktur." vb. bu tür önyargılar, gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun tüm dünyadaki eğitim basamaklarında yaşanmakta ve inanılmaya da devam edilmektedir. Tarihte insanın ilk hesap makinesinin elleri olduğunu kabul edersek ve matematik biliminin ne denli yol aldığını görebilirsek parmaklarla hesap yapmış olmanın bir bilime öncülük etmiş olduğunu görebiliriz. İnsanoğlu kendi zekasını tanımadığı için matematiğin özel bir zeka gerektirdiğine inanıyor. Bu özel zekaya sahip olduğuna inandırılmış bireyler matematikte üstün başarılarla sahip olurken, bu konuda zekası uyarılmamış ve matematiği başarabileceğine inandırılmamış kişiler ise matematik ile ilgili endişeler yaşayarak matematikten daha fazla uzaklaşma eğilimine gidiyor.

Günümüzde gelişen kavramlardan bir tanesi de "matematik okur, yazarlığı" kavramıdır. Bu kavram gündelik yaşamdaki sorunları, matematik diline çevirebilmek ya da matematik formüllerini yaşama uyarlayabilmek anlamına gelmektedir.

Ülkemizde her yıl tekrarlanan üniversite giriş sınavlarında ya da Anadolu – Fen Lisesi giriş sınav sonuçlarına baktığımızda Türkiye genelindeki matematik netinin çok düşük olduğunu görüyoruz. Bu durum, ülkemizde matematiğin ciddi bir problem olduğunun

göstergesidir. Bir çok öğrenci matematiği gereksiz bir ders olarak görüyor. Bu olumsuz kanıların oluşmasına çevre, aile, öğretmenler sebep gösteriliyor.

Lisans eğitimi almanın zorunluluk olarak algılandığı bir eğitim sisteminde, matematik, bu eğitimi almak isteyenleri, eleyici ve ayrıştırıcı bir işlev görmektedir.

Bu durum olumsuz tutumları gelişmesini hızlandırmakta çünkü öğrenciler matematiği yaşamda kullanmak için öğrenmemektedir. Genel sınavlarda başarılı olmak için matematik öğrenilmeye çalışılmakta; bu nedenle de matematik eğitiminde arzulan amaçlara ulaşılamamakta ve matematik okur yazar öğrenciler yetiştirmekte zorluklar yaşanmaktadır.

Kimi araştırmacılar, matematik kaygısının öğrenilmiş bir kaygı olmadığını, doğuştan getirilen bir korku olduğunu savunmaktadırlar. Bu korku matematik ile uğraşmamak adına ortaya konan bir psikolojik tepkidir. Bu psikolojik tepki de, kişinin matematik yeteneklerini ortaya çıkışını engellemektedir. Matematik kaygısının sınav ortamı ile ilgili bir kaygı olmadığı, bu durumun sosyal kaygıya dönüştüğü ortaya konmaktadır. Örneğin, matematik kaygısı yaşayan pek çok yetişkin insanın, alış veriş sırasında sürekli bütün para vererek para üstü beklemeyi tercih ettikleri, araştırmalar sırasında ortaya çıkmıştır.

Çoğu durumda matematik kaygısının uç noktada olmadığı fark edilse de bu durumun öğrencilerin matematik kariyerini etkilediği bir gerçektir. Matematik kaygısının en sıklıkla görülen türü "matematik testi" endişesidir.

Öğrenciler çok sıklıkla matematik dersinin anlatımında ve ev ödevlerini yaparken konuyu çok iyi algıladıklarını ancak sınav sırasında panik ve başaramama duygusunun potansiyellerini azalttığını söylerler. Öğrenciler genelde panikleme sonucu sınav sırasında bildiklerini unuttukları şikayeti ile danışmaya gelmektedirler. Bu konuda bir öğrencinin söyledikleri şu doğrultudadır. "Matematik ile ilgili tecrübelerim doğrultusunda, matematik kaygımın olduğunu anladım. Bununla heyecanlandığımı değil, engellendiğimi hissediyorum. Matematiği seviyorum ve çok önemli olduğunu biliyorum; fakat hatırlamakta zorlanıyorum.

Bütün yöntemlerin ve formüllerin farklı problem çözümlerinde kullanılması beni kuşkuya düşürüyor." Böyle düşünen öğrencinin matematik kaygısını yenmek

nispeten daha kolaydır. Çünkü matematiği sevdiğini ve önemseydiğini ifade etmektedir; ancak bunun yanı sıra "matematik benim ne işime yarayacak ki..." diye düşünen bir öğrenci grubu vardır ki böyle bir gruba kaygı çalışması yapmadan önce öğrencilerde "matematik inancını geliştirmek" temel hedefimizi oluşturmaktadır.

Anne baba olarak, çocuğunuzdaki matematik inancını geliştirirken; matematiğin hangi alanlarda gerekli olduğunu çocuğunuza anlatmaya çalışmalısınız. Öğretmenin ve velinin bu konuda ortak dil kullanması önemlidir. Bu konuda size yardımcı olabilecek öneriler aşağıda sıralanmıştır.

- 1- Doğa olaylarını anlama ve doğaya egemen olma çabasında, temel bilimlerde,
- 2- Biyoloji, tıp, eczacılık, tarım, gıda, vb. bilim ve uygulama alanlarında,
- 3- Teknikte, teknolojiye, mühendisliğin her dalında,
- 4- Ticaret, ekonomi, işletme, endüstri, maliye vb. alanlarda,
- 5- Askeri amaçlarda,
- 6- Kurum devlet yönetiminde, kullanıldığının üzerinde durun.

BAŞARIYA ULAŞMADA ÇOCUĞUMUZUN MOTİVASYONUNU NELER, NASIL ETKİLİYOR?

Özlem Kurt
Psikolojik Danışman

Sizi, bu bülteni okumaya iten nedir? Konuya olan merakınız; konu hakkında bilgilenme, çocuğunuza daha bilinçli yaklaşma, çocuğunuzun başarısını artırma isteğiniz... Daha birçok nedeniniz olabilir. Sizi, bu bülteni okumaya iten güç, aslında motivasyondur.

Hepimiz, ihtiyaçlarımızı karşılama motivasyonuna sahibiz. Ancak, motivasyonumuz; başarabilme beklentimize, başarının bize sağlayacağı yarara ve fiziksel, duygusal, toplumsal ihtiyaçlarımızı karşılama düzeyine bağlıdır. İhtiyaçlarımızı karşılamaya yönelik olarak harekete geçerken iki tür güç kaynağı vardır:

- 1. İçsel Motivasyon:** İhtiyaçlarımızı giderirken ilgi – yetenek - yeterlilik gibi kaynaklarımızı harekete geçirmemizdir.
- 2. Dışsal Motivasyon:** Dışarıdan gelen ve onaylanma ya da cezalandırılma gibi unsurlarla harekete geçirilmemizdir.

İHTİYAÇ ? Evet motivasyonun arkasında yatan sihrli kelime kuşkusuz **ihtiyaçtır**. Örnek vermek gerekirse; kişi, açlık-susuzluk gibi temel ihtiyaçlarını giderebilmeyi garantiye almadan, sosyal bir çevreye ait olmaya çalışmayacaktır. Tıpkı, Robinson Crusoe'un, adaya ilk düştüğünde parçalanmış gemiden öncelikle birkaç yiyecek paketini kurtarması (fizyolojik),

daha sonra da soğuktan ve yağmurdan korunacak, kapalı bir yer yapmasında olduğu gibi... Önce karnını doyurmayı daha sonra da güvenli bir yer yapmaya çalışırken Robinson'un ihtiyaçlarının bir sıra izlediğini görüyoruz.

"Cast Away" filminde de Tom Hanks, kendine adadaki meyve ve balıklardan yiyecek sağladıktan ve kendine güvenli bir yer yaptıktan sonra kargosundaki bir topa yüz çizerek insan haline getirip yalnız kalmaktan kurtulmaya çalışmıştır. Böylelikle de kendine yakın ve sevebileceği birini yaratmıştır. R. Crusoe da Cuma'ya yeni bir dil öğretirken, saygınlık ihtiyacını gidermiştir. Bu ihtiyaçlara Maslow, "varolma ihtiyaçları" demektedir. Tom Hanks ve Robinson Crusoe'un temel ihtiyaçlarını giderdikten sonra düştükleri adayı keşfe çıktıklarını (bilgilenme ihtiyacı) görüyoruz. Önce, bütün adayı tanıyarak, daha sonra da yaptıkları ilk güvenli yerden taşınıp çok daha güvenli ve konforlu bir yer yaparak, daha üst düzeydeki ihtiyaçlarını karşılamaya başlamışlardır. Hatta, her ikisinin de birer takvim yapmaları, rahatladıkları anda şarkı söylemeye başlamaları motivasyon ve ihtiyaçlar hiyerarşisi açısından dikkat çekicidir.

Peki, hangi durumlar kişinin motive olmasını sağlar, hangi durumlar motive olmasını engeller?

MOTİVASYONU TETİKLEYENLER

En önemli tetikleyiciler, kişinin içsel kaynaklarıdır. Bunlar; fizyolojik (açlık-susuzluk...) olabileceği gibi; arzu edilen sonuçlar elde etmek, acıdan kaçmak ya da bireysel olarak belirlenen hedefleri gerçekleştirmek şeklinde de olabilir. Örneğin; bir öğrencinin kendi belirlediği bir hedefi gerçekleştirmeye çalışması için ortaya çıkan motivasyon, bir başkasının ondan beklediği bir hedefi gerçekleştirmeye çalışması için ortaya çıkan motivasyondan farklı olabilir. **Öğrenme; kişinin kendi değerlerini, isteklerini ve hedeflerini gerçekleştirmek için olursa, bu durum**

kişinin daha çok çalışmasını, çalışma davranışını daha tutarlı sürdürmesini ve daha iyi öğrenmesini sağlar. Yani, hedefe yönelik içsel nedenler motivasyonu tetikler.

Unutulmamalıdır ki, bir görevle karşılaştığımızda bunu bir değerlendirmeye tabii tutar ve hangi ihtiyacımızı karşılayıp karşılamadığını belirleriz. Sonuç, giderilmesini istediğimiz bir ihtiyacı karşılamaya yönelikse, gayret ederiz. Bu noktada şu söylenebilir; cezadan kaçmak, ödül almak gibi dışsal nedenler, yine kişiyi motive eder. Ancak, bu motivasyon içsel nedenlerin/ihtiyaçların sağladığı sürekliliği ve etkiyi göstermeyebilir.

Özgüveni yüksek olan kişiler, yeni bir işe başlamada kendilerini daha cesaretli hissedecekler ve buna bağlı olarak motivasyonları yüksek olacaktır. Gerçekçi hedefler koymak ve olumlu düşünabilmek motivasyonu tetikleyecektir.

Bunun yanında; başarısızlığı, kişiliğin bir göstergesi olarak değil, bir öğrenme deneyimi olarak algılayabilmek, alınan sonuçlardan öte, gayret etmenin önemini farkına varabilmek motivasyonun sürekli olmasında etkili olacaktır.

Yapılamayanlardan öte yapılabilenlere odaklanmak; örneğin, çocuğumuzun bir sınavdan 60 alması durumunda, "zayıf not" almış olmasına değil, ona 60 puanlık bir bilgi birikimine sahip olduğunu düşündürerek, notunu yükseltmek için nasıl bir çaba sarf etmesi ve hangi yolları kullanabileceğine karar vermesi gibi bir yöntemi takip etmek de motivasyonunun devam etmesinde ya da artmasında etkili olacaktır.

Bir sınavdan 60 puan alan çocuğunuza "zayıf not" aldığını değil de, 60 puanlık bilgi birikimine sahip olduğunu düşündürerek, notunu yükseltmek için neler yapabileceği konusunda yardımcı olmak çocuğunuzun motivasyonunu artıracaktır.

MOTİVASYONU ENGELLEYENLER

Çeşitli kaygılar; başaramama, eleştirilme, risk alma, kendine olan güveni yitirme, başarısızlık durumunda ikinci bir şansa sahip olamama düşüncesi... Örneğin; bir öğrencinin, sınavdan yüksek not alamadığında çevreden eleştiri alacağına yönelik kaygı duyması, çalışmaya yönelmesine engel olabilir. Yine, aynı şekilde, öğrencinin bir sınavı hayatında dönüm noktası olarak görmesi ve bu sınavı başaramaması halinde, ileriye dönük hiçbir planını gerçekleştirememe kaygısını yaşaması da çalışmasına engel olabilir. Yani, aşırı kaygı da motivasyonu düşürebilir.

Kaygıların yanı sıra, duruma yönelik yapılan hatalı atıflar da motivasyonu engelleyici olabilmektedir. Hatalı atıflar, bireyin "Davranışlarını kontrol edemem, bu nedenle çaba sarf etmem ya da yeni yöntemler geliştirmem işe yaramaz." şeklinde bir inanç geliştirmesine neden olur.

Örneğin; öğrencinin "Derlerim çok ağır.", "Ben akıllı değilim.", "Öğretmen çok sıkıcı.", "Çalışmaya vaktim yok." gibi atıflarda bulunması, bir süre sonra düşük performans için bahane halini alır ve çalışmaya yönelmesini engeller. Yani, kişinin başarısızlığına yönelik bulduğu bu tip nedenler motivasyonu ketleyicidir. Düşük performansı, ellerinden gelmeyen nedenlere bağlayan kişiler, kendilerini geliştirmek ve tekrar denemek için istek duymazlar.

"Sürekli eleştiri alan öğrenci "Ne yaparsam yapayım, beğenilmiyor.", "Ben hiçbir şey beceremem. O halde uğraşmamın bir anlamı yok." şeklinde hatalı atıflar yaparak çalışmaya yönelik motivasyonunun oluşmasına engel olabilir.

Hatalı atıfların ve kaygıların oluşumunda, kişiye çevresi tarafından verilen geri bildirimlerin önemi büyüktür. Bir öğrenci, aldığı notların yeterli olmadığına dair eleştiri alması durumunda, çalışmasını bir yere kadar sürdürebilir. Ancak, eleştirilerin sürekli hale gelmesi, öğrencide "Ne yaparsam yapayım, beğenilmiyor.", "Ben hiçbir şey beceremem. O halde uğraşmamın bir anlamı yok." şeklinde hatalı atıflar oluşmasına neden olabilir. Bu da çalışmaya yönelik motivasyonunun oluşmasına engel olabilir.

Kişinin motivasyon kaynakları duruma göre değişiklik gösterebilir. Motivasyonun ortaya çıkmasında ve sürekliliğinde içsel kaynaklar, dışsal kaynaklara göre genellikle daha etkilidir. Çünkü, kişinin bir şeyi yapmak için motive olabilmesinin ilk ve en temel koşulu, bunu bir ihtiyaç olarak görmesidir. O halde çocuğunuzun içsel motivasyonunu geliştirmek için neler yapabilirsiniz?

Kendi yaşamına hâkim olması için ona fırsatlar vermek. Beklentilerimizi yansıtanın en iyi yolu, çocuklarınıza yaşamlarına hakim olmaları için fırsatlar sağlamaktır. Her hareketimiz engellendiğinde veya her hareketimize müdahale edildiğinde motivasyonsuz; hatta depresif hale geliriz. Çocuklara kendi cevaplarını arama ya da yeni oyuncak alabilmek için para biriktirme gibi hakimiyet deneyimleri yaşatmak, onların özgüvenlerini güçlendirecektir. Hatta bu tür yaklaşımlar, kendi kararlarına güvenmeyi öğrenmesini sağlayacaktır. Kendi kararlarını alabilme, kendi yararı için hareket etme gibi duyguların aşılandığı ortamda yetişen çocukların, içsel motivasyonunun yüksek olduğu görülmüştür.

Çocuklarınıza çok şey verip az şey isteme eğilimimiz son yıllarda gittikçe artmakta, bu da içsel motivasyonun gelişmesini engellemektedir. Hatta; çoğu aile, çocukları istemeden veya ihtiyaç hissetmeden birçok şeyi onlara

hazır bir biçimde sunmaktadır. Aslında; onlardan kendi başlarına daha çok şey yapmalarını beklemek ve bunun için fırsatlar vermek, herhangi bir konuda başarıma gücünün olduğunu onlara hissettirmek başlı başına motive edici olacaktır.

Çocuğunuzun başarısızlıklarından ne kadar korkarsanız, onlar da kendi başarısızlıklarından o derece korkar ve yüzleşmek istemezler. Anne babalar olarak çocuklarımızın; başarısızlıklarını birer hayat tecrübesi olarak görmeleri konusunda yönlendirici olmalı, başarısızlıklarıyla yüzleşip üstesinden gelmelerinin önemini öğretmeliyiz. Bu tutum çocuklarımızın içsel motivasyonunu destekler.

İstikrarlı çabalarına değer vermek: Çocuklarımızı yaptıkları işlerde nasıl ödüllendirdiğimizi gözden geçirmeliyiz. Övgü ve ödüller, kendilerine zor gelen şeyleri yapmaları için çocukları motive eder. Ancak, verilen övgü ve ödüller, aşırıya kaçtığında anlamsızlaşıp değerini kaybedebilir ve çocuk sadece ödül kazanma yoluna gidebilir. İstikrarlı çabalarına değer vermek, ödül ve övgüleri yerinde ve dozunda kullanmak içsel motivasyon gelişimine önemli katkılar sağlar. Övgüleri sonuç odaklı yapmaktan çok, çabasını övmek; her zaman için onu daha çok motive edecektir. "Çok güzel yazmışsın." yerine, "Çok titiz ve dikkatle çalıştığını görüyorum." veya "Çok güzel bir resim." yerine "Renkleri ne kadar güzel kullanmışsın." demek, daha yerinde ve anlamlı olacaktır.

Her davranışının bir amaca hizmet ettiğini fark ettirme: Çocuğun, yaptığı davranışların hangi amaca hizmet ettiğini bilmesi veya fark etmesi önemlidir. Yaptığı davranışların sonunda neler elde edeceğini veya neler kaybedeceğini konuşmak ve hatta gerekiyorsa, sonuçlarını yaşayıp deneyim kazanmasını sağlamak önemlidir.

Başarısızlıkla yüzleşip üstesinden gelebilme gücü vermek ve bunun önemini öğretmek: Anne babalar olarak, çocuğunuzun başarısızlıklarından siz ne kadar korkarsanız, onlar da kendi başarısızlıklarından o derece korkar ve yüzleşmek istemezler. Çocuklarınızın; başarısızlıklarını birer hayat tecrübesi olarak görmeleri konusunda yönlendirici olmak, başarısızlıklarıyla yüzleşip üstesinden gelmelerinin önemini öğretmek, içsel motivasyonun gelişimini destekleyici bir unsurdur.